

N:o 68.

Ank. till Riksd. Kansli den 24 April 1867, kl. 12 midd

Lag-Utskottets Utlåtande, i anledning af återremiss af Utskottets Utlåtande N:o 38, rörande, bland annat, väckt motion om ändring i nu gällande lag, angående äktenskapsförord och mannens målsmansrätt för hustrun.

Lag-Utskottet, som i sitt Utlåtande N:o 38 afstyrkt bifall till en af Herr *Hierta* väckt motion om sådan ändring i 8 Kap. 1 § och 9 Kap. 1 § Giftermålsbalken, att det måtte varda medgifvet att medelst äktenskapsförord från mannens målsmansrätt undantaga och under hustruns egen förvaltning ställa egendom, som hon i boet inför, är, till följd af begge Kamrarnes återremiss af samma Utlåtande, pliktigt att taga detta ärende under förnyadt öfvervägande.

Att återremissen i begge Kamrarne haft ett och samma syfte, visar sig af de derstädes afgifna yttranden otvetydigt; och Utskottet, — som i den högst grannliga frågan stödde sitt afstyrkande af bifall till motionen förnämligast derpå, att dels seden i vårt land likasom uppfattningen derstädes, beträffande mannens behörighet att råda öfver förvaltningen jemväl af hustruns i boet införda egendom samt i alla boets ekonomiska angelägenheter vara den styrande och inför tredje man ansvarige, icke vore mottaglig för en lagförändring sådan som den ifrågavarande, dels det väckta förslaget icke vore egnadt att, bredvid i öfrigt bestående äktenskaps- och boskildslagar, till hvilkas ändrande icke ens grundlagsenlig anledning förefunnes, uppfylla det åsyftade ändamålet, — är i betraktande af nämnda yttrandens innehåll föränlätet antaga, att de betänkligheter, Utskottet i förra hänseendet uttalat, af Kamrarne anses böra vika för angelägenheten att, medelst en lagförändring i kraftigare mån, än boskildslag-

lagen förmår, befrämja ett af den sednares förnämsta syftemål, att nemligen freda hustruns i boet införda egendom från att, genom mannens slösaktiga lefnadssätt eller oskickliga förvaltning, förskingras, och dermed betrygga henne mot framtida ekonomiskt betryck, der hon ej sjelf detsamma förvärlat. För en sådan mening har blifvit anfördt, att då de åsigter, som legat till grund för vår äldre lagstiftning beträffande qvinnans ställning och rättigheter samt graden af den sjelfständighet i verksamhet, henne lämpligen kunde medgifvas, numera gifvit vika för ett fullständigare erkännande af hennes anspråk på likställighet med mannen i medborgerliga rättigheter i allmänhet, i sjelfbestämmningsrätt och i tillfälle till förvärf; uti hvilket hänseende lagarne om qvinnans lika arfsrätt med mannen, om den ogifta qvinnans myndighet, om näringsrätten och om qvinnors kompetens till åtskilliga befattningar i Statens tjänst betecknade stadier på den utvecklingsbana, vår tids lagstiftning beträddt; så vore med den sednare principen alldeles icke oförenligt, att äfven inom det äktenskapliga lifvet åt qvinnan inrymmes så mycken sjelfständighet, att henne tillåtes förvalta den egendom, henne enskildt tillhör. Nu gällande lag om mannens målsmansrätt syntes hvila på den förutfattade mening, att i hvarje fall mannen vore den af makarne skickligaste till förvaltningen af begge makarnes egendom i boet — en mening, som erfarenheten likväl alltför ofta jäfvat; och stadgandet om äktenskapsförord, hvilket enligt 8 Kap. 1 § Giftermålsbalken ej finge handla om annat än giftorätten i boet, försäkrade icke åt hustrun medel till bergning i händelse af en bodelning, eftersom förvaltningen af den egendom, som var föremål för ett paktum, såväl som den, i hvilken mannen ingen giftorätt egde, ej kunde honom förnekas, utan han hade laglig rätt att med densamma förfara efter godtfinnande, utan att ens vara förbunden att dervid fästa något afseende på hustruns önskingar, allenast han, hvad fastighet anginge, ej sålde eller intecknade den utan hennes samtycke. Då nemligen lagen om boskilnad — det enda medel, som nu erbjöds att få mannen skiljd från en olycksbringande förvaltning — icke finge anlitas förr, än verkningarne af den sednare redan framträdt och kunde ledas i bevis, samt gjorde en process nödvändig, som åt offentligheten gaf till spillo grannliga förhållanden inom den enskilda familjen, måste det kunna på förhand inses, att nämnda medel först i yttersta nödfall, och vanligen sedan det vore för sent, blifve användt. Försakelse å qvinnans sida af all beslutande rätt i afseende på hennes enskilda egendom kunde dock icke anses vara af äktenskapets väsende kräfd; och skulle den göras, så borde den ske frivilligt; men lagen borde lemna utväg att försätta hustrun i så ringa beroende af en slösaktig eller obetänksam makes målsmansskap, som med uppnåendet af äktenskapets ändamål vore förenligt; och i detta afseende har man ansett motionärens förslag icke lemna rum för den anmärkning, att han gått för vida. Inkastet, att upprät-

tandet af ett sådant förord, som han föreslagit, d. v. s. derom, att den egen-
dom, som förklarades vara hennes enskilda tillhörighet, och i hvilken alltså
mannen ej finge giftorätt, skulle stå under hustruns egen förvaltning, vore eg-
nadt att genast ifrån början inlägga i den äktenskapliga sammanlefnaden ett
frö till misstroende och missnöje, hade blifvit vederlagt af erfarenhet i de län-
der, der sådana förord vore brukliga, och i de flesta fall, då mannens förvalt-
ning af den del af boet, han haft om händer, varit olycklig och ruinerande,
hade mannen sjelf haft skäl till belåtenhet med förordet, hvilket icke allenast
bevarat hustrun och barnen från elände, utan äfven förhjelpt honom sjelf ånyo
i bättre vilkor. Ännu flera voro de fall, då hustruns flit, omtanke och spar-
samhet uppehållit ett bo, som under mannens förvaltning skulle hafva gått un-
der. Det vore jemväl förödmjukande för qvinnan — isynnerhet om hon in-
nan äktenskapet varit myndig — att försättas i ett sådant omyndighetstillstånd,
som nu gällande lag om mannens oinskränkta målsmansrätt för henne medför,
och hvarvid icke ringaste omsorg egnades åt angelägenheten att, såsom eljest
i fråga om omyndige sker, i säkra händer anförtro den henne tillhöriga egen-
dom, hvars öfverlemnande åt mannens godtycke icke kunde vara en följd af
äktenskapsaftalet såsom sådant, och hvars värde såsom medel att försäkra
egarinnan och hennes barn om timligt uppehälle, i händelse äktenskapet ge-
nom mannens frånfälle eller annorledes upplöstes, borde uppmärksammas. I
öfrigt har man åberopat, att de egenskaper, hvaraf ekonomisk förkofran beror,
åtminstone lika ofta synas vara till finnandes hos qvinnan som hos mannen,
hvadan ett misstroende till hennes förmåga att förvalta sin egen förmögenhet,
nedlagdt i lagen, vore minst lika orättvist, som det misstroende, äktenskaps-
förordet mot mannen innebure, kunde förefalla honom oförtjent, betraktadt så-
som ett misstroende, icke till hans lycka i de företag, på hvilka han ämnade
använda sina tillgångar, utan till hans hushållsaktighet och heder; och slutligen
har man anfört upprörande exempel, huruledes mannen, sedan han förstört förmö-
genheten i boet och öfvergifvit sitt hem samt under lång tid undandragit sig att
lemna det ringaste bidrag till hustruns och barnens uppehälle, omsider återkommit,
samt bemäktigat sig och förslösat hvad hustrun under hans frånvaro lyckats genom
flit och sparsamhet förtjena — allt med stöd af lagen, som tillerkände honom
en rättighet, hvartill icke funnes någon motsvarande skyldighet, den der med
lagens tillhjälp kunde göras gällande, ehuru lagen likväl borde skydda den
svagare mot den starkare; hvarjemte framhållits nödvändigheten att i möjligaste
måtto förekomma de olyckliga äktenskap, vid hvilkas afslutande å mannens
sida den egentliga bevekelsegrunden är att åtkomma hustruns förmögenhet, i
synnerhet då han är gäldbelastad, men finner utväg att uppehålla sina för-
dringsegare genom beräkningar på nämnda förmögenhet.

Till följd af den mening sålunda synes hafva inom Kamrarne gjort sig gällande till förmån för en lagförändring sådan som den, hvarom motionären gjort hemställan, har Utskottet trott sig hafva till åliggande att, med åsidosättande af den mening, Utskottet i dess förra Utlåtande i målet uttalade, utarbete ett lagförslag i det syfte motionen angifver; dervid Utskottet likväl fortfarande varit af den åsigt, att, då icke något förslag till ändring i nu gällande stadganden, rörande ansvarighet för och betalning af makars gäld, är väckt, och detta sednare ännu icke eger så oskiljaktigt sammanhang med det förevarande, att icke, på sätt äfven vid 1862—1863 års riksdag af dåvarande Lag-Utskott blef tillstyrkt, en ändring af lagens stadganden om äktenskapsförord och om mannens målsmansrätt för hustrun kan ensam företagas, en mening, som äfven synes öfverensstämma med deras åsigt, på hvilkas yttranden Utskottet i anledning af återremissen ansett sig förnämligast hafva att fästa afseende; så böra icke nu till ändring föreslås andra bestämmelser i lagen, än de, i hvilka det i motionen afhandlade ämne förekommer. Dessa äro emellertid icke blott 8 Kap. 1 § och 9 Kap. 1 § Giftermåls-balken utan äfven 11 Kap. 6 § samma balk, hvilket sistnämnda lagrum innehåller förbud för hustrun att sluta köp om fastighet eller sälja något af lösören i boet utan mannens samtycke och fullmagt, ett förbud, som naturligtvis måste bortfalla, i den händelse hustru skall få sig tillerkänd rättighet att sjelf förvalta den henne enskildt tillhöriga egendom.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, får Utskottet till Riksdagens ompröfning framlägga det förslag,

att Riksdagen för sin del beslutar en författning, hvarigenom, med ändring af 8 Kap. 1 § Giftermåls-balken, sådant detta lagrum lyder efter Kongl. Förordningen den 13 Juli 1818, samt 9 Kap. 1 § och 11 Kap. 6 § samma balk, förordnas, att nämnda lagrum skola erhålla följande lydelse:

8 Kap.

1 §.

Vilja man, eller qvinna, der hon enka är, eller giftoman å mös vägnar, göra förord sig emellan före äktenskapet; då skola de det skriftligen och med tvänne vittnen upprätta, innan vigsel sker. Ej må förord göras om annat än makarnes giftorätt och inskränkning i den rätt, mannen, såsom hustruns målsman, tillkommer öfver sådan egendom, deri han ej eger giftorätt; ej eller må det göras till förfång för dem, som bättre rätt till egendomen å den tid hafva.

Äktenskapsförord skall öppet ingifvas till Rätten i den ort, der makarne hafva sitt bo och hemvist, eller sätta sig neder att bo, i staden inom åttonde dagen och på landet å nästa Ting sedan vigsel skett, och låte Rätten det i protokollet införas. Är vigsel å annan ort förrättad, och kan förty den lagföjd ej ske, som nu föreskrifven är, då skall förord, inom sagde tid, hos Rätten i vigningsorten företes, och varde det, då makarne till boningsorten kommit, sist inom en månad i stad, och å landet vid det Ting, som näst efter tre månader infaller, till rätter Domstol ingifvet, med bevis af Rätten i vigningsorten, att det der företedt varit. Är ej med förord så förfaret, som nu sagdt är; vare det kraftlöst. Hvar som begär, ege att hos Rätten undfå del af äktenskapsförord.

9 Kap.

1 §.

Sedan man och qvinna sammanvigde äro, då är han hennes rätte målsman, och eger söka och svara för henne: hustrun följer ock mannens stånd och vilkor. Är genom äktenskapsförord viss egendom från mannens målsmanskap undantagen; då ege hustrun den förvalta. Finnes hon ej dertill skicklig, och vill hon ej förvaltningen åt mannen anförtro; förordne Domaren god man, som egendomen vårdar och förvaltar.

11 Kap.

6 §.

Ej må hustrun köp sluta om fast gods, eller sälja något af lösören i boet, der hon ej efter äktenskapsförord eger den egendom sjelf förvalta, eller det sker med mannens samtycke och fullmakt; eller af de lösören, som till salu lemnade äro; eller att mannen är afvita, eller frånvarande, eller förlöper hustrun. Sitter hon då med barnen hemma och tarfvar föda för sig och dem, eller är hon barnlös, och kan sig ej annorledes föda; eller tränger annan nöd; då

må hon till nödtorft sälja; dock med nästa fränders råd och bifall, om det är fast gods, som säljes. Sker det annorledes; hafve mannen våld det köp, som med hustrun gjordt är, att rygga och återkalla, som i Handels-Balken sägs.

Stockholm den 8 April 1867.

På Utskottets vägnar:

Eric Sparre.

Reservationer:

af Herr Grefve *Sparre, E.*: "Om också stadgandet i 63 § Riksdagsordningen: "När fråga, hvaröfver Utskott sig utlåtitt, till afgörande förekommer, eger Kammarerna genast — — fatta sitt beslut, eller om ämnet anses fordra *ytterligare utredning*, målet till Utskottet återförvisa", kunde, i motsats till den allt hittills följda praxis, så tydas, att Lag-Utskottet af vissa yttranden under den diskussion, som föregick återremissen af Betänkandet N:o 38, funne sig böra antaga att, på sätt Utskottet yttrar: "de betänkligheter Utskottet haft, bland annat, huruvida det väckta förslaget vore egnadt att, bredvid i öfrigt bestående äktenskaps- och boskildnadslagar, till hvilkas ändrande grundlagsenlig anledning icke förefanns, uppfylla det åsyftade ändamålet, af Kamrarna ansetts böra vika för angelägenheten af en lagförändring", och Utskottet, i öfverensstämmelse med detta antagande, ansett sig förbundet att framlägga ett förslag, så borde detta åtminstone icke hafva varit sådant att dess oantaglighet eller bristande öfverensstämmelse med den i öfrigt bestående lagstiftningen af flere, måhända flertalet, af Utskottets ledamöter erkändes.

Hvad man i första rummet har rätt att vänta af detta Utskott, är väl att det tillser, huruvida ett ifrågasatt lagförslag låter sig förenas med den gällande lagstiftningen, eller i hvad mån dess antagande förutsätter en förändring af denna.

I detta afseende förekommer, att såvida mannens målsmansskap i fråga

om hustruns enskilda egendom skall upphöra, så erfordras stadganden angående följande ämnen:

1:o. Afkomsten af hustruns enskilda egendom.

Härom säges i 10 Kap. 1 § Giftermåls-balken att den räknas för lösören och ingår i det gemensamma boet, hvaröfver mannen eger råda. Om nu genom förord bestämmes, att hustrun ensam eger råda öfver sin enskilda egendom, har hon då äfven rätt att fritt förfoga öfver afkomsten? Skall denna icke vidare användas till det gemensamma boets underhåll? Eller, om den det bör, i hvad mån? Bör afseende dervid göras endast på husets behof eller på mannens tillgångar? eller arbetsförmåga? Man måste ihågkomma att, under nuvarande lagstiftning, all möjlighet af tvist i detta afseende är förebyggd; men om lagstiftningen i så måtto förändras, att makarnes egendoms förhållanden blifva fullkomligt söndrade från hvarandra, så kan man, med kännedom af menniskonaturens svagheter, tänka sig en tvist emellan makarne om det belopp, hvarmed den ena eller andra bör bidra till boets underhåll. Lagen måste innehålla en regel i detta afseende, ej mindre till förekommande af tvist, än, i fall den det oaktadt uppstår, för dess afgörande.

Den af äktenskapet härflytande pligt för makarne till inbördes bistånd synes mig således fordra att lagen stadgar det "hustru bör använda inkomsten af sin enskilda egendom för boets gemensamma underhåll till det belopp, som boet fordrar, och i förhållande till det bidrag mannen kan vara i stånd att lemna."

2:o. Hustruns rätt att afhända sig egendomen.

Då mannen fortfarande måste ansvara för hela boets ekonomi, bör han ega rätt att fordra åtminstone kännedom om huruvida hustrun afhänder sig egendomen. Men erfordras dertill hans samtycke? Då mannen, ehuru disponent af boet, enligt 11 Kap. 1 § Giftermåls-balken icke kan "utan hustruns skriftliga ja och underskrift i två goda mäns närvaro afyttra hennes fasta gods", så borde väl åtminstone hans samtycke till det af henne verkställda afyttrandet anses behöfligt. Detta måste ifrågakomma vid hvarje transaktion om sådan egendom: olika föreskrifter torde erfordras för fast och lös egendom.

3:o. Hustruns behörighet att med gällande verkan ingå förbindelser = skuldsätta sig.

Vår nu gällande lag förnekar henne en sådan rätt, utom i vissa undantagsfall. Om hon sjelf förvaltar sin egendom, så måste hon i afseende å denna kunna ingå förbindelser; men huru vidt bör hennes rätt att sätta sig i skuld utsträckas?

4:o. Makarnes ansvarighet för boets gäld.

Utan förändring af nu gällande lagstadganden härom, skulle efter mitt förmenande det med förslaget afsedda ändamål icke uppnås. Genom boets

skuldsättande kan nemligen mannen ställa så till att all hustruns enskilda egendom medtages.

5:o. Bevarandet af tredje mans rätt, hvilken fordrar att det under våra förhållanden ovanliga tillstånd emellan makar, som enligt förslaget skulle uppkomma, offentliggjordes genom kungörelse i allmänna tidningarne, på sätt Lag-Utskottet också, vid 1862 års riksdag tillstyrkte.

Se här några af de ämnen, i hvilka jag, efter den alltför ytliga granskning jag haft tid att egna frågan, funnit nya stadganden i anledning af förslaget erforderliga. Svarar man härtill att bestämmelser i alla dessa ämnen kunna intagas i förordet, så genmäler jag: är det, särdeles med afseende å det sätt, hvarpå skriftliga aftal i vårt land af parterna sjelfva upprättas, lagklokt att framkalla aftal, vid hvilkas uppgörande förutsättes hos kontrahenterna insigt i och afgörande på förhand af en mängd tvistepunkter, för hvilkas lösande, då dei brist af stadganden i kontraktet förekomma, lagen icke har någon regel?

Långt ifrån att bestrida giltigheten af de skäl, som kunna anföras för en inskränkning af mannens målsmansrätt, eller ännu heldre för hustrus befriande från de skulder, hvarmed en slösande man belastar boet, har jag redan för flera år tillbaka såsom ledamot af den komité, hvilken utarbetade förslaget till den, under den 18 September 1862 utfärdade lag om boskilnad, åt detta ämne egnat min uppmärksamhet. Jag kom dervid till full insigt af det särdeles grannliga och betänkliga i lagstiftarens uppgift vid bestämmandet af makars inbördes rättigheter och förbindelser. Ehuru jag icke vill misstänkcas för den mening, att räkna makarnes egendomsförhållanden för en väsendtlighet i äktenskapet, kan jag icke undertrycka den, af en bland våra största rättslärde uttalade åsigt: "att dessa förhållanden icke böra af lagstiftningen upplösas, men att ju närmare makarnes förening, äfven i detta afseende, sammanslutes, ju bättre."

Man kan befara att i ett bo, der, till följd af äktenskapsförord, makarnes egendomsförhållanden voro fullkomligt söndrade, och de i denna del alldes främmande för hvarannan, sådant kunde menligt inverka på det väsendtliga af äktenskapet — deras ömsesidiga tillgifvenhet och förtroende. Man kan vidare befara, att den enhet i förvaltningen, som åt densamma ger styrka och säkerhet, samt särdeles i mindre rika hus, obestriddigen flertalet i vårt land, är nödvändig, på ett väsendtligt sätt rubbas genom delning af förvaltningen, till följd hvaraf mannen icke kan uppträda såsom representant för huset. Fall kunna visserligen inträffa, der mannen saknar förmåga att förvalta boet; men för dessa fall, hvilka man bör hoppas icke vara att anse såsom regel, bör lagstiftaren genom ändamålsenliga stadganden om boskilnad trygga hustruns framtid. I sådana undantagsfall, har lagstiftaren i den redan vunna erfarenheten om mannens mindre lämplighet för förvaltningen, en anledning att på

hustrun

hustrun öfverflytta större eller mindre del af densamma. Men betänkligt förekommer det att, innan en sådan erfarenhet kunnat vinnas, inbjuda till en sådan anordning, hvarigenom egendomsförhållandena söndras, och, till följd af en sådan söndring, den misstanken hos ena maken kan uppstå, att, på dennes bekostnad, den andra tillskansar sig en vinst, eller icke i behörig proportion bidrager till boets gemensamma underhåll. Mannen bringas derigenom i en ställning af granskare af hustruns förvaltning, hvilken ej alltid torde medföra de bästa frukter. Jag har i de länder, der sådana anordningar finnas, sett upprörande processer om dylika frågor. Med afseende å dessa med flera skäl, som kunna anföras till stöd för den i vår lag antagna grundsats, att mannen, till dess han befinnes dertill oskicklig, skall vara hustruns målsman, hade jag, öfverensstämmande i detta afseende med *alla* dem, som deltagit i utarbetandet af de sedan flera år tillbaka offentliggjorda förslagen till ändring i Civil-lagen, föreställt mig att man gjorde bättre att, med bibehållande af denna grundsats, underlätta utvägen för hustrun att vinna boskildnad, då mannen missbrukar denna rätt, eller dertill visat sig oförmögen, än att, vid sjelfva ingåendet af äktenskapet, tillåta en anordning, som, främmande för våra seder och föreställningssätt, och således redan genom sin ovanlighet stötande för mannen, lätteligen kan, till följd af hans karakter, innebära ett frö till missämja emellan makarne. Då mannen sjelf blifvit om sin olämplighet öfvertygad, eller der han ej godvilligt samtycker — öfverbevisad, så måste han, såsom befogad erkänna en öfverflyttning på hustrun af förvaltningen af hennes enskilda egendom. hvaremot denna förvaltning, henne förbehållen genom förord, och innan någon erfarenhet om hans olämplighet dertill kunnat vinnas, måste anslå en af de ömtåligaste strängarne i det äktenskapliga förhållandet. En särdeles klok och med mannens lynne väl erfaren qvinna skall måhända lyckas att utan allt för hårdt anslående af denna sträng bibehålla förvaltningen. Men en ung oerfaren flicka kan det icke. I de aldraflesta fall skall också hela tillställningen gagna till intet, enär mannen nog vet att göra sina önskningsgällande; och då hustrun, af erfarenheten upplyst, omsider inser nödvändigheten af en förändring, inträffar, under alla förhållanden, en brytning, som i lagspråket benämnes *boskildnad*. Bättre då att dervid tredje mans rätt iakttages, och förhållandet offentliggöres, än att allmänheten bedrages igenom en mellan makarne träffad ovanlig, och för de allmänna rättsbegreppen alldeles främmande uppgörelse; medelst hvars oförmodade framläggande den som i god tro och i förlitande på en synbar förmögenhet, inlåtit sig i affärer med mannen, plötsligt finner denne dertill icke hafva egt rätt, och tillika sakna alla tillgångar att ersätta sina fordringsägare den skada och förlust han vållat dem.

Den nya boskildnadslagen, som just afsåg att med iakttagande af dessa

försigtighetsmått bevara hustruns rätt, och i denna syftning väsentligen förändrar den äldre lagstiftningen. har icke mer än tre år varit gällande. Det är icke genom studium af lagarne, men hufvudsakligen genom deras tillämpning, som allmänheten kommer till full kännedom om dem, och det är också först nu som denna lag börjar visa sig i tillämpningen. I hvad mån densamma är ofullständig, eller i behof af vidare utveckling, derom kan någon säker erfarenhet ej ännu hafva vunnits; men äfven om Riksdagen i detta afseende egde den öfvertygelse, att en ny lagstiftning i ämnet ansåges erforderlig, skulle jag för min del vara af den mening, att Riksdagen i underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t, jemte uttalande af den åsigt att äktenskapsförord må göras jemväl om förvaltningen af makarnes egendom, anhåller att Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till dylik ändring i 8 Kap. 1 § Giftermålsbalken och de öfriga stadganden som dermed ega sammanhang.“

Af Herr *Ribbing*: “Båda Kamrarne hafva återremitterat det afstyrkande Utlåtande, Utskottet afgifvit angående Herr Hiertas motion (N:o 57) om ändring i lagen angående äktenskapsförord och mannens målsmansrätt för hustrun i det bestämdt uttalade syftsmål, att Lag-Utskottet skulle utarbета ett lagförslag i enlighet med samma motion, och dervid hafva flere bland de talare, — i andra Kammaren pluraliteten bland dem, — på hvilkas yrkande återremissen beslöts, yrkat, några uttryckligen att samma lagförslag tillika skulle innefatta förslag till ändring af Kap. XI § 3 Giftermålsbalken, andra, att jemte ändring i de af motionären nämnda §§:ne en sådan äfven skulle af Utskottet föreslås i “öfrige dermed sammanhängande lagrum *i det syfte motionen anger.*” I sitt Utlåtande (N:o 38) öfver samma motion har Utskottet, bland skäl till dess afstyrkande, äfven anført, att motionen högst ofullständigt skulle leda till det med densamma åsyftade ändamålet, så länge Kap. XI § 3 Giftermålsbalken kvarstode oförändrad, — under det Utskottet ansett sig sakna grundlagsenlig rätt att föreslå densammas ändrande. Också synes mig rigtigheten af Utskottets anförda anmärkning om citerade lagrums förhållande till motionens syfte ligga för en dag, då, så länge hustrun till halfva beloppet skall svara för all den boets gäld, som ej kan bevisas icke vara gjord för det helas skuld, — en bevisning, som ofta torde vara svår, alltid är obehaglig — på tillfälliga omständigheter beror, om hon, med hvilken genom äktenskapsförord henne tillförsäkrad enskild förmögenhet och förkofran af denna som helst, deraf kan komma att få behålla qvar något eller intet. Af dessa ofvan anförda skäl tillsammanlagda anser jag det hafva varit Utskottets skyldighet att, vid den utarbetning af lagförslag, det i följd af återremissen haft att företaga, det i densamma äfven inbegripit förslag till en sådan af Kap. XI § 3 Giftermålsbalken i rigtning att skydda hustruns genom äktenskapsförord från mannens dispositionsrätt undantagna egendom från följderna af de skulder, han, ofta af slöseri, lättsinne eller oförstånd, kan hafva åsamkat

boet. Från denna skyldighet anser jag, efter den diskussion i Kamrarne, som vid frågans återremiss förefallit och i betraktande af ordalagen i § 53 Rege- ringsformen, Utskottet icke hafva varit dispenseradt genom den omständighet, att nyssnämnda lagrum af motionären i hans motion ej blifvit nämndt, då i allt fall en förändring af detsamma till motionens "syfte" onekligen står i sammanhang och förhållande af medel till ändamål."

Af Herr *Rosenberg*: "Då det föregående Betänkandet i detta ärende blifvit af båda Kamrarne återremitteradt, har jag väl ansett det vara Utskottets skyldig- het att utarbete något förslag i den riktning motionen angifver; men då jag anser det af Utskottet nu beslutade var alltför ofullständigt och icke kunna på nöjaktigt sätt lösa den föreliggande frågan, så får jag deremot anmäla min reservation."

Af Herr *Bälter Sven Ersson*, som instämmer med Herr *Rosenberg*.

N:o 69.

Ank. till Riksd. Kansli d. 24 April 1867, kl. 12 midd.

Lag-Utskottets Utlåtande, i anledning af väckta förslag, att ordförande i skolråd måtte utses genom val.

I öfverensstämmelse med Stadgan om folkundervisningen i Riket den 18 Juni 1842, som i 2 § 1 mom. innehåller, att för hvarje skoldistrikt skall finnas en skolstyrelse, bestående af "kyrkoherden eller den prestman, som hans ställe företräder, såsom ordförande och ansvarig för det protokoll, som vid styrelsens sammanträde föres, samt några af församlingen valde, inom skol- distriktet boende ledamöter", blef i Kongl. Förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 Mars 1862, § 23, stadgadt, att kyrkoherden, eller den hans embete förestår, skall "i såväl kyrkorådet som skolrådet" vara ord- förande; med det tillägg, att pastor för särskildt tillfälle kan förordna annan